

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย สภาพ ปัญหา และ ความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรี ของครู ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินการวิจัย และ การวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 427 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการหากกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นครูในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่สอนวิชาดนตรีหรือนาฏศิลป์ ในห้องเรียน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2537 ประจำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งครอบคลุมทั้ง 38 เขตทั่วกรุงเทพมหานคร โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 427 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaires form) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะดังนี้

1. แบบสอบถามแบบปลายปิด (Fixed alternative Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบเฉพาะข้อความที่กำหนดให้ มี

ลักษณะเป็นแบบรายการตรวจสอบ (Check list) แบบลำดับขั้นการจัดค่า (Rating Scale)

2. แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened-end Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ

แบบสอบถามในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ, อายุ, อาชีพ, การศึกษา, ความรู้ด้านดนตรี, สอนวิชาดนตรี ระดับชั้น, ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน, ความมั่นใจในการสอนดนตรี, ความพอใจกับงานสอนดนตรี, ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อ และ ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน.

ตอนที่ 2 แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพ และ ความต้องการสื่อการสอน วิชาดนตรีในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปริมาณและคุณภาพ, สถานที่, งบประมาณ, การผลิตสื่อ, บุคลากร และลักษณะการใช้สื่อ

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาดนตรีในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปริมาณและคุณภาพ, บุคลากร, สถานที่, งบประมาณ, การผลิตสื่อ และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ และ วิธีแก้ปัญหา

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 สภาพ และ ความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรี
ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบลำดับขั้นการจัดค่า แบ่งเป็น 6 ด้าน โดยใช้ตัวอักษร ก - ฉ
และใช้ข้อความถามเดียวกัน

- ข้อ ก. ด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อการสอน ประเภทของสื่อการสอน
แบ่งเป็น 6 ข้อย่อย จำนวนข้อความถาม 35 ข้อ ในส่วนของ
สภาพสื่อการสอนวิชาดนตรี แบ่งเป็น
จำนวน มี 2 ตัวเลือก คือ เพียงพอ ไม่เพียงพอ
สภาพ มี 3 ตัวเลือก คือ ใช้การได้ พอใช้ได้ ใช้ไม่ได้เลย
ความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรี มี 4 ตัวเลือก คือ
มาก ปานกลาง น้อย ไม่ต้องการ
- ข้อ ข. - ง เป็นด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ และ ด้านการผลิตสื่อ มี
จำนวนคำถาม 17 ข้อ แบ่งเป็น
สภาพ มี 2 ตัวเลือก คือ เพียงพอ ไม่เพียงพอ
ความต้องการ มี 4 ตัวเลือก คือ มาก ปานกลาง น้อย
ไม่ต้องการ
- ข้อ จ. เป็นด้านบุคลากรผู้ให้การสนับสนุน จำนวน คำถาม 7 ข้อ
สภาพ มี 2 ตัวเลือก คือ สนับสนุน ไม่สนับสนุน
ความต้องการ มี 4 ตัวเลือก คือ มาก ปานกลาง น้อย
ไม่ต้องการ
- ข้อ ฉ. ด้านการใช้สื่อ แบ่งเป็น 3 หัวข้อย่อย คือ
ประเภทของสื่อที่ท่านใช้ วิธีการใช้ และ ประเภทกิจกรรม
ที่ใช้ในการสอนดนตรี จำนวนคำถาม 18 ข้อ

สภาพการใช้สื่อการสอนคนตรี มี 3 ตัวเลือก คือ ทุกบทเรียน
บางบทเรียน ไม่ใช่เลย

ความต้องการคำแนะนำในการใช้ มี 4 ตัวเลือก คือ มาก
ปานกลาง น้อย ไม่ต้องการ

รวมข้อคำถามในส่วนที่ 1 จำนวน 77 ข้อ

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 2 ปัญหาการใช้สื่อการสอน และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อ และ วิธีแก้ปัญหา ปัญหาการใช้สื่อการสอน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบลำดับขั้น การจัดค่า แบ่งเป็น 5 ด้าน โดยใช้ตัวอักษร ก. - จ. หัวข้อระดับของปัญหา มี 4 ตัวเลือก คือ มาก ปานกลาง น้อย และ ไม่มีปัญหา

- ข้อ ก. ด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อการสอน มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ
- ข้อ ข. ด้านบุคลากร มีข้อคำถาม 9 ข้อ
- ข้อ ค. ด้านสถานที่ มีข้อคำถาม 5 ข้อ
- ข้อ ง. ด้านงบประมาณ มีข้อคำถาม 3 ข้อ
- ข้อ จ. ด้านการผลิต มีข้อคำถาม 4 ข้อ

รวมข้อคำถามในส่วนนี้มีจำนวน 21 ข้อ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อและวิธีแก้ปัญหา มีลักษณะเป็นแบบ
สอบถามแบบปลายเปิด (Opened-end Questionnaire) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดง
ความคิดได้โดยอิสระ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัยต่อไป

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่สำคัญในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดทำดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน การสอนดนตรีระดับประถมศึกษา และ สื่อการสอนดนตรี รวมทั้งศึกษาจากแบบสอบถามจากงานวิจัยของผู้ที่เคยทำมาแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถาม
2. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และ ความต้องการสื่อการสอนวิชาดนตรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงเครื่องมือ
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน การสอนดนตรีระดับประถมศึกษา และ สื่อการสอนดนตรี ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาถึงรูปแบบของแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน โสวัตศนศึกษา ประถมศึกษา และ ดนตรีศึกษา ตรวจสอบความแม่นยำของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ถ้อยคำ และ รูปแบบของสื่อการสอนดนตรี หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาแก้ไขข้อบกพร่องให้ครอบคลุมตามเนื้อหา และ ปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้มีความเหมาะสม แล้วนำกลับไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะนำไปใช้จริง
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ครูที่สอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประมาณ 8 คน จากโรงเรียนสาธิตจุฬา ฯ (ฝ่ายประถม) 3 คน จากโรงเรียนสาธิตประสานมิตร จำนวน 1 คน จากโรงเรียนเอกชน 2 คน และ จากโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร 2 คน เพื่อศึกษาความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม หรือ เพิ่มเติม และ ทดลองตอบแบบสอบถามดังกล่าว

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ครูสอนวิชาดนตรีหรือนาฏศิลป์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ และ ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริง

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอจดหมายจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ผู้วิจัยนำจดหมายจากสำนักงานการศึกษา ที่อนุมัติให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ไปติดต่อขอความร่วมมือจาก ผู้อำนวยการสำนักงานเขต ทั้ง 38 เขต ของกรุงเทพมหานคร ด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือให้หน่วยศึกษานิเทศก์ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ครูในสังกัดตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำหนังสืออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานการศึกษา และ สำนักงานเขต เพื่อไปพบกับหน่วยศึกษานิเทศก์เขต เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยศึกษานิเทศก์ ส่งแบบสอบถามซึ่งบรรจุซองเรียบร้อย ไปยังโรงเรียนในแต่ละเขต เพื่อขอความร่วมมือจาก ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือ ครูใหญ่ ให้ครูที่สอนวิชาดนตรีหรือนาฏศิลป์ในโรงเรียน จำนวน 1 คน ตอบแบบสอบถามดังกล่าว โดยกำหนดให้ส่งแบบสอบถามคืนมายังสำนักงานเขตที่โรงเรียนสังกัดอยู่ ภายในระยะเวลา 4 สัปดาห์ นับตั้งแต่วันส่งแบบสอบถาม (26 ธันวาคม 2537 - 26 มกราคม 2538)

4. เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังหน่วยศึกษานิเทศก์เขต ทั้ง 38 เขต เพื่อขอรับแบบสอบถามคืน โดยใช้เวลาในการเดินทางเก็บแบบสอบถามคืนประมาณ 5 วันทำการ จากจำนวน 38 เขต ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 223 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 52.2 และมีแบบสอบถามส่งคืนทางไปรษณีย์กลับมาจำนวน 47 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 11.0

ผู้วิจัยได้วันระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ และได้โทรศัพท์สอบถามไปยังหน่วยศึกษานิเทศก์เขตเพื่อสอบถามถึงแบบสอบถามที่ส่งคืนมา ปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่ส่งคืนมาถึง

หน่วยศึกษาธิการเขตในครั้งที่ 2 นี้ จำนวน 82 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 19.2 ผู้วิจัยได้เดินทางไปปรับแบบสอบถามคืนอีกครั้งหนึ่ง รวบรวมแบบสอบถามทั้งสองครั้งได้แบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 352 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.43 จากจำนวน 427 ฉบับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับจำนวน 352 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกจำนวน 17 ฉบับ เหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยได้จำนวน 335 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ผู้วิจัยจะดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. นำข้อมูลในแบบสอบถาม มาแยกตามรายการต่าง ๆ กรอกลงตาราง
2. วิเคราะห์ความถี่ของรายการต่าง ๆ โดยใช้วิธีทางสถิติด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามชนิดลำดับขั้นการจัดค่า มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มาก	เท่ากับ	3	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	2	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	1	คะแนน
ไม่ใช้เลย, ไม่มีปัญหา, ไม่ต้องการ	เท่ากับ	0	คะแนน

4. เกณฑ์การตัดสินค้าเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย	แปลความ
2.51 - 3.00	มาก
1.51 - 2.50	ปานกลาง
0.51 - 1.50	น้อย
0.00 - 0.50	ไม่ใช้เลย, ไม่มีปัญหา, ไม่ต้องการ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 หาค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละของรายการใด ๆ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

5.2 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

fx = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

5.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ใช้สูตร

$$s = \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f แทน ความถี่ของคะแนน

X แทน ค่าของคะแนน

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง